

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

V. Prohibetur à Saxone, idq[ue] ex causis, vbi vide œconomiam & literias
Mel. ad Regem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1535.

V.

Melancht.
à Saxone
prohibetur
in Gallias
ire.

*Cam. in
vit. Mel.
p. 163.*
Eius fini-
stra de Me-
lanchth.
opinio.

Iurisdiciō
Saxoni in-
uisa.

Scriptæ fuerunt hæ litteræ Gulsi, 28. Iu-
nijanno Christi 1535. Quas cum Melanch-
thoni Voręus obtulisset, accensum in eo fuit
itineris illius adeundi desiderium. Verum
iniecit illi manum princeps Elector, qui, vt
hanc profectionem susciperet, planè noluit
assentiri. Causas habuit eius rei varias; qua-
rum non postrema fuisse videtur, quod lini-
stram de Melanchthone suspicionem conce-
perat, vt illi soli causam hanc, & actionem
tanti momenti non committendam iudica-
ret. Nouerat eum in Augustanis Comitijs,
& postmodum in consultatione de Conci-
lio generali hoc egisse magno studio, ne dis-
solueretur ecclesiastica politia, quæ primatū
in Ecclesia Pontifici Romano tribuit, & epi-
scopis iurisdictionem. Igitur si nūc solus iret
in Galliam, cum Parisiensibus Theologis in
colloquium venturus, eaq; concederet, quæ
Catholicis largiri non semel voluit, futurum
existimauit princeps, vt ecclesiam Luthera-
nam, satis alioquin ob intestina diffidia labo-
rantem, in maius discrimen adduceret. Nam
vt Romano Pontifici iurisdiciō vel potestas
in episcopos concedatur, & his vicissim in
sacerdotes, in reliquos Ecclesiæ ministros, id
Lutherani zelotæ (qualis erat Elector Saxo)
persuasum habent fieri non posse, quin ia-
cturam faciant euangelij, & libertatem peni-
tus amittant, in quam se glorientur fractis
per Lutherum ecclesiasticæ disciplinæ repa-
gulis, & sacris canonibus exustis vindicatos.

At Me-

At Melanchthoni longè alia mens fuit; vti iam antè non semel diximus: Is enim hierarchiam ecclesiasticam, quam Lutherus ce-teriq; pessum dederant, & furiosè conculcarent, restitutã volebat in integrũ, & deinceps conferuatam. Si quidem ad gubernandã Ecclesiam necessarium esse iudicabat hierarchicum ordinem: Nec erat ipsi dubium, quin in hoc genere retinenda potiùs esset hierarchia veteris Ecclesiæ, quam vt noui quidã homines non consecrati per episcopos, sed seipfos ingerentes, vel aliundè nouo more constituti, potestatem ecclesiasticã vsurpatione quadam in se transmouerent; quorum maiorem fore, quam vnquam fuerit episcoporum, vt loquuntur, in papatu tyrannidem ominabatur. Hanc Melanchthonis esse sententiam, princeps Elector non ignorabat: Itaq; cùm intelligeret eum in Galliã euocatum, ad tractandum religionis negotium, vt isthuc iret, prorsus noluit concedere; quemadmodum paulo suprã diximus. Imò litteras ad eũ dedit prolixas admodum, & scriptas seueriore stilo; quas cùm Melanchthõ legisset, territus non nihil mutauit sententiã, omnẽq; de Gallicano itinere cogitationem abiecit. Id verò dolenter tulit, & indignè Legatus Gallicus, qui Regi certam ferè spem fecerat de Melanchthone secum adducendo, si per litteras vocaretur. Sed quia princeps permoueri non potuit, vt eum dimitteret; nec ille proficisci voluit inuito principe,

ANNO

1535.

Causa iurisdictionis Ecclesiasticæ à Melanchthone approbatæ.

Melanchth. spem eũdĩ in Gallias abiecit.

Gallorum vota eludit.

h varios

ANNO 1534. varios cum Melanchthone sermones habuit, solus in Galliam reuersus est.

Panthal.

Tom. 3. vir.

ill. ger. p.

204. in vit.

Mel.

Melancht.

officium

patrisfa-

miliã a-

git.

Atque hic Gallus ille fuit, nisi me fallit coniectura, de quo litteris produnt Lutherani, quod cum aliquando Melanchthonem inopinatè salutaturus accederet, inuenerit alterâ manu cunas motantem, alterâ verò tenentem librum: vt vtrumque simul agere videretur, scilicet infanti conciliaret somnum, atque interim iucundo lectionis pascu frueretur. Quod cum alteri mirum accideret, Melanchthonem, aiunt, sermonem ingressum de officio patrisfamilias, eaque de re tam luculèter & ornatè disseruisse, vt Gallum istum in stuporem verteret. In quo sermone nec illud præterijt procul dubio, quod à Luthero didicerat; maritum scil. patremfamilias, si moueat cunas, & fascès à sordibus expurget, risum conciliare, vel gaudium angelis in cœlo.

Secundum

Luth. do-

ctrinam.

Scribit ad

Regem

Galliæ.

Cæterum quia Melanchthon Voræum comitari non potuit, ne contemnere videretur tantum Regem, litteras ad eum dedit V Vittenbergæ scriptas ad quintum Calend. Septemb. an. 1535. in hanc fere sententiam: Pulcherrimum Franciæ regnum, ait, cum alijs multis ornamentis longè antecellat omnibus regnis totius orbis terrarum, tum imprimis hanc mereri laudem, quod doctrinæ studijs cæteras nationes semper vicerit, & pro religionis Christianæ defensione præcipuè velut in statione perpetuò fuerit: Quas ob

Commen-

datà do-

ctrinâ &

religione.

cau-

causas iure merito auspiciatissimū Christianismi titulum habeat, quo nullum in terris preconium maius & augustius dici possit. Igitur gratulari se Regi plurimū, quod hoc tempore curā Ecclesiæ seruandę suscipiat, nec tamen violētis vtatur remedijs, sed vera ratione, optimo & Christianissimo Rege digna. Eo nimirū studio regē in his dissensionibus impetum vtriusq; partis moderari, vt explicata doctrina Christiana, & repurgata simul gloria Christi, dignitati ordinis ecclesiastici, & tranquillitati Reipublicæ consulatur. Hac profectō voluntate, & his consilijs nihil gloriosius, nihil Rege dignius excogitari posse. Itaq; rogare se, vt in hanc curā cogitationeq; incumbere non desinat. In hac publica dissensione quosdam forsan immoderatos, vel malos etiam doctores alicubi locum inuenire, quorū licet coercenda sit petulātia, rogare se tamen, ne Rex asperioribus iudicijs & scriptis quorundam eō se sinat abduci, vt res bonas etiam atque vtilis Ecclesiæ deleri patiantur. Sibi nunquam placuisse, ait, immoderatas opiniones, aut quę labefactarint pulcherrimum & sanctissimum Ecclesiæ ordinem; quo quidem nihil in terris carius, nihil antiquius omnibus esse debeat. Et se quidem acceptis ipsius litteris in eo laborasse multum, vt continuō ad Regem accurreret; cū nihil magis in votis habeat, quam vt pro tenuitate sua opis aliquid Ecclesię adferre possit: Verum magnas esse difficultates, quæ

ANNO

1534.

Laudat Regis curā in Ecclesia conseruanda.

Iram eius mitigare conatur in hæreticos.

Excusat aduentum suum.

ANNO
1535.

nunc quidem iter hoc paulisper remorētur; quas Voræus Legatus Regi probè sit expofiturus. Postremò feipsum Regi commendat, & iudicium suum perpetuò ad doctorum bonorumque virorum in Ecclesia sententiam aggregaturum pollicetur.

Rex Gallie cogitat Cæsari bellum inferre.

Hæc Melanchthon ad Regē Gallie Franciscum : Litteras autem perferendas Voræo dedit; qui cum in Galliam reuerteretur, Regem offendit alijs negotijs occupatum. Deceuerat in Italia bellum inferre Cæsari: Itaque totus erat in cogitatione de rebus ad expeditionem illā necessarijs. Interim amicitia captabat & societatem Protestantium, quos nouerat à Cæsare dissidere : Quæ causa fuit, vt hanc de sopiendis fidei cōtrouersijs cogitationem susciperet; cū principum animos persuasum haberet nulla re commodius deliniri posse, quam si Theologos ipsorum ad tractandum religionis negotium adhiberet.

Scribit ad
Conuentū
Smalcal-
dicum.

Sleid. li. 9.
Eius Lega-
tus Bella-
ius.

Cam. p. 146

Summa le-
gationis.

Cum verò Melanchthonem frustra euocasset, exeunte hoc anno, ad principes ipsos, qui Smalcaldiæ conuētus agebant, Legatum misit Gulielmum Bellaium Langeum, de quo suprā diximus; qui 19. Decemb. in confellum admissus, orationem habuit ad Protestantes: In qua sub finem, cū de conciliandis dogmatibus & facienda concordia sermonem intulisset, Regem, si de sopiendis cōtrouersijs actio sit instituenda, quod in votis habeat, vel è suis missurum quosdam in Germaniam rerum sacrarum peritos; vel si quos ipsi

ipſi huius rei gratia è numero ſuorũ in Gal. ANNO
 liam ablegare velint , communi cauſæ non 1535.
 defuturum. Erat in hoc conuentu inter alios
 & Melanchthon, cùm quo Legatus Gallicus
 varios de religione ſermones habuit, Regem
 teſtatus in eo totum eſſe, vt Eccleſiæ priſti-
 na tranquillitas atque cõcordia poſtliminio
 reſtituatur. Itaq; pergratum illi futurum, ſi
 nonnulli mittantur in Galliam è præcipuis
 Proteſtantium Theologis, qui cum Pariſien-
 ſibus de controuerſijs cõferant, & communi
 opera rationes exquirant, quibus eæ tandem
 publico Eccleſiæ bono ſopiantur. Verũ id
 cõſilij diſplicuit Proteſtãtib; vt quibus fa-
 cilè ſubolebat, Regẽ hãc de conciliãdis dog-
 matibus actionẽ compendij ſui gratia potius
 vrgere, quam Eccleſiæ iuuandæ ſtudio; atq;
 hoc agere ſolum, vt ſeiſſum, inito cum Pro-
 teſtantibus ſcõdere, muniret contra Cæſaris
 potentiam, cui bellum inferre decreuerat.

Regis deſi-
 derium in
 Concordia
 fidei.

A Prote-
 ſtantibus
 reiicitur.

C A P V T XI.

- I. *Conuentus Lutheran. & Zvvingl. in Haſſia
 & VVittenbergæ inuito Melanchthone.*
- II. *Actio Legati Regis Angl. cum Proteſt. Me-
 lanchthonem in Angliam mitti petentis.*
- III. *Profeãtio Melan. in patriam & inde Tubin-
 gam, cum varijs ſuſpicionibus Lutheran. e-
 ius reditus & infortunium.*
- IV. *Controuerſia inter Theolog. Tubing. & Can-
 cellarium, cum ſcripto reſolut. Melanchth.*

SV B hoc tempus de concordia denuò co- I.
 gitatum
 h 3